

Одеський державний університет внутрішніх справ
Кафедра кібербезпеки та інформаційного забезпечення
Факультет підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції

КІБЕРБЕЗПЕКА В УКРАЇНІ: ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ

International scientific-practical conference
"Cybersecurity in Ukraine: Legal and Organization Issues"

Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції
19 листопада 2021 року

Одеса 2021

Рекомендовано до друку рішенням кафедри кібербезпеки та інформаційного забезпечення
Одеського державного університету внутрішніх справ
(протокол № від грудня 2021 року)

Всі матеріали надані в авторській редакції та виражають
персональну позицію учасника конференції

Кібербезпека в Україні: правові та організаційні питання: матеріали міжн. наук.
К38 практ. конф., м. Одеса, 26 листопада 2020 р. Одеса : ОДУВС, 2021. _____ с.
ISBN 678-717-7020

У збірнику представлено стислий виклад доповідей і повідомлень, поданих на міжнародну науково-практичну конференцію «Кібербезпека в Україні: правові та організаційні питання», яка відбулася на базі кафедри кібербезпеки та інформаційного забезпечення Одеського державного університету внутрішніх справ 19 листопада 2021 року.

У матеріалах конференції приділено увагу актуальним теоретичним та практичним проблемам забезпечення інформаційної безпеки в Україні. Висвітлюється широкий спектр питань, пов'язаних з удосконаленням правового регулювання та адміністративно-правового забезпечення кібербезпеки в Україні. Розглянуто використання інформаційних систем, технологій та інформаційно-аналітична діяльність правоохоронних підрозділів у боротьбі з злочинністю та надано обґрунтовані рекомендації щодо вдосконалення підготовки персоналу для боротьби з кіберзлочинністю в Україні.

Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції адресовано вченим, працівникам правоохоронних органів, аспірантам (ад'юнктам), слухачам магістратури, студентам та курсантам вищих навчальних закладів.

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ФОРМИ ТА МЕТОДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КІБЕРБЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Ткаченко А.С.

слухач1 курсу магістратури ОПП «Право» ОДУВС

Форос Г.В.

т.в.о завідувача кафедри кібербезпеки та
інформаційного забезпечення ОДУВС, к.ю.н., доцент

Суттєві зміни в суспільство були внесені науково-технічним прогресом: на сьогодні інформація, інформаційні технології та технології у сфері комунікації відіграють надзвичайно важливу роль у

розвитку країн та життя населення світу. Проте разом із виникненням та розвитком нових технологій перед людством постали зовсім нові, невідомі до цього часу, проблеми, а саме кібернетичні злочини. Цей вид правопорушень становить загрозу не тільки для кожного громадянина окремо, а і для державної безпеки цілих країн [8].

У зв'язку з цим беззаперечною є необхідність забезпечення кібербезпеки в Україні та у всьому світі. На сьогодні без інформаційних технологій неможливо уявити діяльність майже кожного державного органу, суб'єкта господарювання, а також звичайного пересічного громадянина. Проте стан забезпечення кібербезпеки в Україні все ще потребує вдосконалення, у зв'язку з чим, виникає необхідність дослідження адміністративно-правових форм та методів забезпечення кібербезпеки України [6, с. 100].

Розглядаючи поняття адміністративно-правової форми, важливо звернути увагу на відсутність у юридичній літературі єдиного підходу до його розуміння. Так, Ю. П. Битяк вважає, що адміністративно-правова форма — це зовнішній вияв конкретних дій, що здійснюються органами виконавчої влади для реалізації поставлених перед ними завдань [2, с. 321].

В контексті дослідження заслуговує на увагу точка зору О. В. Логінова, який під адміністративно-правовою формою забезпечення інформаційної безпеки розуміє здійснення передбачених нормативно-правовими актами, теорією та практикою державного управління однорідної діяльності посадовими та службовими особами органів виконавчої влади, за допомогою якої реалізується їх компетенція по забезпеченню інформаційної безпеки [11, с. 128].

Першочергово необхідно зазначити таку адміністративно-правову форму забезпечення кібербезпеки України як нормотворчість (тобто прийняття нормативно-правових актів у сфері забезпечення кібербезпеки). Ще однією формою є прийняття індивідуальних актів у сфері забезпечення кібербезпеки. В якості прикладу, В. В. Марков наводить протокол засідання КМУ від 11.04.2012 р. № 27 та лист Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України від 21.05.2012 р. № 16/1/1-1543 стосовно підготовки законопроекту щодо вдосконалення порядку отримання правоохоронними органами інформації про споживачів телекомунікаційних послуг та порядку придбання SIM-карт споживачами [13, с. 44].

Наступною формою є адміністративний договір. О. Ю. Прокопенко підкреслює, що адміністративний договір — це нове суперечливе та недостатньо досліджене явище, оскільки природа договорів полягає у рівності сторін та свободі вибору поведінки [16, с. 81].

Таким чином, адміністративний договір представляє собою добровільну угоду між суб'єктами адміністративного права, які наділені владними повноваженнями, з метою координації їх спільної діяльності, яка призводить до виникнення, зміни або припинення взаємних прав та обов'язки сторін. Отже, за його допомогою можливо скоординувати роботу державних структур, однак, лише у випадках, коли в цьому існує об'єктивна необхідність, а координація діяльності призведе до отримання кінцевого бажаного результату [4, с. 63].

І остання адміністративно-правова форма забезпечення кібербезпеки — правореалізація. Реалізація норм права протікає в правомірній поведінці, тобто під час здійснення або утримання від здійснення відповідних учинків. [19, с. 345]. Результати правореалізації — це кінцевий результат правомірної поведінки суб'єктів, який характеризується як соціально цінні наслідки правового регулювання [12, с. 120]. Таким чином, правореалізація передбачає втілення норм адміністративного права в діяльність суб'єктів, функції яких є забезпечення кібербезпеки в Україні.

Далі приділимо увагу адміністративно-правовим методам забезпечення кібербезпеки в Україні. У загальному розумінні метод — це шлях до мети, спосіб її досягнення. Адміністративно-правові методи — це сукупність прийомів впливу, що містяться в адміністративно-правових нормах, за допомогою яких встановлюється юридичне владне і юридичне підвладне становище сторін у правовідносинах [3, с. 134]. Слід погодитись із точкою зору В. К. Колпакова та О. В. Кузьменко, які доводять, що адміністративно-правові методи — це способи та прийоми безпосереднього і цілеспрямованого впливу органів державного управління (посадових осіб) на підпорядковані їм об'єкти управління [9, с. 36]. А тому на основі аналізу норм чинного законодавства та наукових поглядів вчених нами були визначені такі методи забезпечення кібербезпеки:

- адміністративний примус. У найбільш загальному розумінні це метод психічного чи фізичного впливу державних органів (посадових осіб) на свідомість і поведінку певних осіб з метою спонукати, примусити їх виконувати правові норми [1, с. 151]

- метод позитивного зобов'язання. Позитивне в юриспруденції означає встановлення (правила) волею чи силою панівного, господарюючого суб'єкта; зобов'язання, відповідно, означає дію чи

бездіяльність (що рідше), обов'язковість якої впливає внаслідок вольового акту чи внутрішнього переконання, що відповідає: перше — державному закону, друге — моральному закону [7, с. 123];

– метод дозволу та заборон. В контексті представленого наукового дослідження метод дозволу означає надання суб'єктам відповідних правовідносин можливості (права) здійснювати активні дії та/або бездіяльність, тобто мати свободу вибору напрямку (варіанта) поведінки. Щодо методу заборон, то він передбачає покладання на суб'єкта обов'язку певної пасивної поведінки, утримання від вчинення якихось дій під загрозою настання відповідальності [17, с. 234];

– метод адміністративного контролю. В. М. Кудрявцев визначає адміністративний контроль як перевірку якості адміністративної діяльності за допомогою співставлення фактично досягнутих результатів цієї діяльності з цілями, поставленими в нормативних актах при вирішенні актуальних соціальних проблем, а також з рівнем вирішення цих проблем. Адміністративний контроль дає можливість не тільки виявляти відхилення, помилки і недоліки, але й запобігати їм, шукати нові резерви і можливості [10, с. 140].

– метод контролю доступу. Він передбачає можливість встановити обмеження та/або заборону до доступу певних суб'єктів до якоїсь інформації. Але, справедливо буде відмітити, що реалізація вказаного методу ускладнюється відсутністю належної матеріально-технічної бази;

– метод ліцензування діяльності у сфері захисту відомостей, що становлять державну таємницю. Взагалі ліцензування — це «форма контролю за законністю передбачуваних дій громадянина чи організації дозволом робити тільки законні дії. Таким чином, ліцензування контролювати осіб, що мають доступ до конкретної інформації; та забезпечити захист інформації, яка не повинна бути доступною для загалу;

– метод сертифікації та стандартизації. Стандартизація та сертифікація — це необхідні заходи, які пов'язані із встановленням мінімальних вимог до певних небезпечних засобів. [15]. Зазначений метод зазвичай використовується з метою стандартизації та сертифікації системи телекомунікаційного обладнання й програмного забезпечення автоматизованих систем обробки інформації згідно з вимогами інформаційної безпеки;

– реєстраційний метод, який ґрунтується на використанні інформації, яку отримують шляхом підрахунку кількості процесів, предметів або витрат на створення, споживання продукції [18, с. 145].

Таким чином, вказаний перелік форм та методів забезпечення кібербезпеки в Україні не претендує на вичерпність, однак, саме вони найбільш якісно та всебічно характеризують зміст такої діяльності. Разом із тим, справедливо буде відмітити, що для забезпечення кібербезпеки в нашій державі необхідним є комплексне використання таких форм і методів.

Література:

1. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ. Частина Загальна: навчальний посібник 3-те вид. / під ред. А. П. Коренева. М., 2000. 367 с.
2. Адміністративне право України: підручник / за заг. ред. проф. Ю. П. Битяка. Харків: Право, 2000. 526 с.)
3. Бурбика В. О. Адміністративно-правові засади взаємодії органів місцевого самоврядування з правоохоронними органами: дис. ... канд. юрид. наук, спец.: 12.00.07. Суми: СумДУ, 2017. 251 с.
4. Бухарев В. В. Адміністративний договір як важлива адміністративно-правова форма забезпечення кібербезпеки в Україні. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Львів: Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив», 2018. С. 61–64
5. Бухарев В. В. Адміністративно-правові методи забезпечення кібербезпеки в Україні. Міжнародна науково-практична конференція. К.: Центр правових наукових досліджень, 2015. С. 59–62.
6. Бухарев В. В. Адміністративно-правові засади забезпечення кібербезпеки України: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07. Сумський державний університет. Суми, 2018. С. 100
7. Гетьман-П'ятковська І. А. Право та мораль: теоретико правові проблеми співвідношення та взаємодії: дис ... канд. юрид. наук. Київ: б. в., 2007. 210 с.
8. Коваленко. Н.В. Про правовий режим кібербезпеки в Україні. URL: <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/2286/1/Kovalenko%205.pdf>
9. Колпаков В. К., Кузьменко О. В. Адміністративне право України: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2003. 544 с.
10. Кудрявцев В. Н. Правова поведінка: норма та патологія. М., 1997. 223 с
11. Логінов О. В. Адміністративно-правове забезпечення інформаційної безпеки органів виконавчої влади: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07. Київ, 2005. 210 с
12. Макаренко Л. О. Теоретичні закономірності дії правових приписів: дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 / НАН України; Інститут держави і права ім. В. М.Корецького. Київ, 2004. 191 с

- 13.Марков В. В. Поняття та види форм адміністративно-правової протидії кіберзлочинності в Україні. Європейські перспективи. 2015. Вип. 7. С. 43–47
- 14.Про стандартизацію: Закон України від 05.06.2014. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1315-18>. (дата доступу – 12.08.2018).
- 15.Прокопенко О. Ю. Завдання органів внутрішніх справ як суб'єктів забезпечення правопорядку в регіоні. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2015. С. 174–176.
- 16.Скачун О. Ф. Теорія права і держави: підручник. 3-тє видання. Київ: Алерта; ЦУП, 2011. 524 с.
- 17.Сокольська Т. В. Якісна складова конкурентоспроможності продукції агросфери: дис ... канд. екон. наук. Біла Церква: б. в., 2009. 210 с.
- 18.Теорія держави і права: підручник / кол. авт.; кер. авт. кол. канд. юрид. наук, проф. Ю. А. Ведерніков. 2-є вид. перероб. і доп. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2015. 468 с.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КІБЕРБЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ

Сароян Р.М., Мирошниченко В.О.

ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ВРЕГУЛЮВАННЯ БОРОТЬБИ З КІБЕРЗЛОЧИННІСТЮ В УКРАЇНІ	4
--	---

Форос Г.В.

ПРАВОВА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ	6
---	---

Гданова Д.Р.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ГАРАНТІЙ ПРАВА ВЛАСНОСТІ ГРОМАДЯН НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНІЙ ТЕРИТОРІЇ АР КРИМ	8
--	---

Возненко Я. В., Мельнікова О.О.

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КІБЕРЗАХИСТУ В УКРАЇНІ	10
--	----

Мукоїда Р. В., Аносенков А.А.

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ В УКРАЇНІ	12
---	----

СЕКЦІЯ 2.

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КІБЕРБЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ

Дулгер В.В.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ АДМІНІСТРАТИВНОГО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СЛУЖБОВОЇ ТАЄМНИЦІ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІЦІЇ	13
--	----

Миколенко О.М.

ОЗНАКИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВ НА ОБ'ЄКТ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ	19
--	----

Бут К. А., Прокопов С.О.

ЗАГРОЗИ КІБЕРПРОСТОРУ ТА ЇХ ДИНАМІКА	21
--------------------------------------	----

Дідур І.В., Березюк О.В.

СУЧАСНІ УМОВИ КІБЕРБЕЗПЕКИ ТА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ	22
--	----

Ткаченко А,С. Форос Г.В.

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ФОРМИ ТА МЕТОДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КІБЕРБЕЗПЕКИ УКРАЇНИ	24
---	----

Fedorov Ihor

CRIMINAL AND PROCEDURAL ASPECTS OF THE INVESTIGATION OF CRIMINAL OFFENCES IN CONNECTION OF THE COMMISSION OF CYBERCRIME	27
---	----

Shykeriava D.S., Myronets O.M.

LEGAL REGULATION OF CYBER SECURITY IN UKRAINE	29
---	----

Ляпкін М.Д., Мельнікова О. О.,

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ І КЛАСИФІКАЦІЯ КІБЕРЗЛОЧИННОСТІ	30
---	----

Коломієць С.С., Мельнікова О. О.,

МЕРЕЖА ДАРКНЕТ ЯК ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОСТІР. НЕЛЕГАЛЬНЕ ПРИДБАННЯ ЗБРОЇ	32
---	----

Romanyuk A.S. Myronets O.M.

CYBERCRIME CONCEPT AND MAIN ATTRIBUTES	33
--	----

Мельнікова О. О.

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПЕРАТИВНОГО ПОШУКУ ОЗНАК ЗЛОЧИНІВ, ЯКІ ПОВ'ЯЗАНІ З ТОРГІВЛЕЮ ЛЮДЬМИ	34
--	----